

Bijeenkomst lokale democratie op 5 juni 2019

Locatie: De Blauwe Tram, Oude Trambaan 51, Leidschendam

Aanwezigen:

Er waren 16 deelnemers van acht uiteenlopende initiatieven, wijkverenigingen en belangengroepen.

Overleg met burgemeester over burgerparticipatie

Het dossier burgerparticipatie behoort tot de portefeuille van burgemeester Tigelaar. Op 17 januari, 21 februari en 3 juni 2019 heeft de burgemeester met het platform lokale democratie overleg gehad over de voorbereiding van een brede bijeenkomst van raadsleden, ambtenaren en burgers. Ook met de raad heeft hij tweemaal over dit onderwerp gesproken, in maart en in mei 2019. Op 3 juni heeft de burgemeester hierover het volgende meegedeeld:

- Onder meer is gesproken over het rapport van de Rekenkamer, het begrippenkader dat aan het verschuiven is, de verschillende recente burgerinitiatieven en de verschillende vormen van beleid die worden gehanteerd om met deze initiatieven om te gaan.
- Ook is gesproken over een set spelregels, zowel voor burgerparticipatie (bezien vanuit de burger die deelneemt aan een beleidsproces) als voor overheidsparticipatie (bezien vanuit de overheid die betrokken is bij een burgerinitiatief).
- Vanuit de gesignaleerde veranderingen is gekeken naar de huidige instrumenten (onder andere inspraakverordening en referendumverordening) en naar de bestaande kaders bij deelname aan grote projecten.
- Afgesproken is met een frisse blik, gebaseerd op de inzichten van nu, te kijken naar het aanpassen of zelfs afschaffen van bestaande kaders en instrumentarium.
- Om deze afspraak niet te vrijblijvend te laten zijn zal een startnotitie worden gemaakt die ter besluitvorming aan de gemeenteraad wordt voorgelegd.
- In de startnotitie wordt vastgelegd wat het doel is van het project, wie betrokken is en welke vorm het proces krijgt om het doel te bereiken.
- De resultaten aan het eind van het proces worden eveneens ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. De spelregels voor burgerparticipatie vormen een onderdeel van het resultaat.
- Planning:
 - brede bijeenkomst tussen 10 en 19 juli 2019;
 - besluitvorming startnotitie: september 2019;
 - besluitvorming resultaten uitvoering startnotitie: december 2019.

Na het overleg met de burgemeester is bijgaand voorbeeld van een startnotitie toegestuurd. In deze notitie staat alleen een brede bijeenkomst geagendeerd in oktober 2019 na het vaststellen van de startnotitie in de gemeenteraad. Op 3 juni is echter aangegeven dat er ook ten behoeve van de voorbereiding van de startnotitie een brede bijeenkomst zal worden georganiseerd. Het laatste bericht is dat gemikt wordt op 11 juli.

Vorbereiding brede bijeenkomst

De vraag is wat wij in deze bijeenkomst als burgers in de startnotitie verankerd willen zien. In discussie komen de volgende ideeën naar voren:

1. Betrek kennisinstellingen bij het ondersteunen van burgerinitiatieven.
Als voorbeelden worden genoemd: inschakeling studenten TU Delft bij burgerinitiatief 'Benutten zoals bedoeld' en cofinanciering stadslabs door gemeente. Stadslabs zijn vaak broedplaatsen voor vernieuwende inzichten. Opgemerkt wordt dat een stadslab niet gaat werken bij onderwerpen met een sterk politieke invalshoek.
2. Maak voor het uitvoeren van een burgerinitiatief een startnotitie en laat de raad hiermee instemmen.
Aandachtspunten hierbij:
 - De afbakening van burgerinitiatieven waarvoor een startnotitie zinvol wordt geacht.
 - De omgang met de reeds bestaande regels in de inspraakverordening. In deze verordening wordt ook de startnotitie als instrument genoemd. Opgemerkt wordt dat een goede startnotitie vervolgstappen gemakkelijker maakt.
 - De spelregels voor de uitvoering van de startnotitie na een raadsbesluit. Deze spelregels dienen onderdeel te zijn van de startnotitie. Onder meer moet in de startnotitie worden vastgelegd wanneer het raadsbesluit wordt uitgevoerd, ongeacht of er burgers voor of tegen zijn. Vooral bij politieke onderwerpen moeten de spelregels nauwkeurig worden vastgelegd. Voorkom dat een project ineens ophoudt, zoals bij het project langer zelfstandig wonen en het project herontwikkeling Klein Plaspoelpolder. In het laatste voorbeeld heeft de gemeente na een positieve ontwikkeling en een professionele aanpak ineens de knop omgezet en het project zonder toelichting geparkeerd. Het stopzetten van een dergelijk project dient een besluitwaardige activiteit te zijn dat met redenen omkleed aan de raad moet worden voorgelegd.
 - Transparantie over de mogelijkheden van participatie. Baken bij grote projecten af in hoeverre kan worden meegedacht door burgers en leg uit waarom.
 - De verantwoordelijkheid voor het opstellen van een startnotitie. Ook een initiatiefgroep van burgers zou een startnotitie moeten kunnen maken en deze aan de raad voorleggen voor besluitvorming. De vraag is of het huidige vereiste van ten minste vijftig handtekeningen voor het indienen van een burgerinitiatief ook geldt voor het indienen van een startnotitie.
3. Maak afspraken over het omgaan met alternatieve plannen van burgers.
Plannen kunnen voortkomen uit onderzoek dat door de gemeente is opgedragen, maar ook uit burgerinitiatieven. Leg in een startnotitie vast hoe met de inspraak over deze plannen wordt omgegaan.
4. Wees als gemeente transparant over de beperkingen van inspraak.
De invloed van burgers kan beperkt zijn vanwege het primaat van het politieke mandaat, maar ook bij grote projecten. Over de Mall bijvoorbeeld zijn reeds vergaande besluiten genomen. De invloed van burgers is in dit geval beperkt tot het meedenken over een zo goed mogelijke uitvoering van de besluiten.
5. Maak aan burgers duidelijk dat 'nee' een antwoord kan zijn en democratisch kan worden gelegitimeerd en leg uit waarom.

De gemeente is vaak coöperatief en heeft in diverse dossiers wel degelijk de verbinding gelegd met betrokken inwoners. Zij moet echter ook aan verwachtingenmanagement doen om teleurstellingen te voorkomen.

6. Vergroot als gemeente het draagvlak voor maatregelen die noodzakelijk zijn vanuit algemeen belang.

Beschrijf in de startnotitie de mogelijke maatregelen die de gemeente uit oogpunt van communicatie kan treffen om de burger mee te nemen in het beleidsproces. Het doel moet zijn draagvlak te creëren voor de uitvoering van noodzakelijk beleid. Als voorbeeld is genoemd: laat vertegenwoordigers van de gemeente op locatie toelichten wat de bedoeling is en betrek zoveel mogelijk bewoners bij deze actie.

7. Schaf de inloopavonden met geeltjes plakken af.

De ervaring is dat de burger na het geeltjes plakken niets meer te horen krijgt.

8. Spreek af met welke attitude lokale democratie kan worden bevorderd.

Dit geldt zowel voor raadsleden, ambtenaren als burgers. Opgemerkt is dat raadsleden in de pauzes van raadsvergaderingen zich zo weinig bemoeien met belangstellenden op de tribune.

9. Maak het ambtenarenapparaat transparant voor de burger.

Dit zou bijvoorbeeld kunnen door een servicepunt te maken dat informatie verstrekt over wie wat doet bij de gemeente en welke informatie waar beschikbaar is. Het servicepunt zou tevens een loket voor burgerinitiatieven kunnen zijn.

Overige opmerkingen en afspraken

Nog niet duidelijk is wie uitgenodigd zullen worden voor de brede bijeenkomst in juli en wat het maximaal aantal deelnemers zal zijn. Vooruitlopend op een eventuele uitnodiging wordt geïnventariseerd wie geïnteresseerd is in het bijwonen van deze brede bijeenkomst.

Desgevraagd wordt opgemerkt dat nog geen andere gemeenten bekend zijn die een vergelijkbaar initiatief zoals het Platform Lokale Democratie hebben.

De aanwezigen en overige betrokkenen krijgen binnenkort drie documenten toegestuurd:

- het verslag van deze bijeenkomst;
- het door de gemeente toegestuurde voorbeeld van een startnotitie;
- het conceptdocument over vormgeving burgerparticipatie dat eind februari door het platform naar de gemeente is gestuurd